

Lliçó de graduació de la promoció 2022 “Pensa, creu, somia i atreveix-te!”

Mercè Vintró,

alumni del grau en Traducció i
Interpretació.

Cap de recerca aplicada per al
processament del llenguatge natural a
Shell.

Barcelona, 8 de juliol del 2022

Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

Benvolguts rector, degà de la Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida, degana de la Facultat de Traducció i Ciències del Llenguatge, cap de la Unitat de Coordinació Acadèmica d'Enginyeries i Tecnologies de la Informació, director del Departament de Tecnologies de la Informació i les Comunicacions, sotsdirectora del Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge, estudiants que us gradueu, mares i pares, familiars, professors i membres de la comunitat universitària, bona tarda i moltes felicitats a tots.

En primer lloc, gràcies per convidar-me avui a presentar aquesta lliçó. Quan la Universitat va posar-se en contacte amb mi, vaig tenir curiositat per saber per què m'havien escollit. Em van donar una explicació amb molt de sentit, i és que el camp a què em dedico, que és el de la intel·ligència artificial, té punts de contacte amb totes les disciplines en què us gradueu avui.

Em dedico a una àrea en concret dins la intel·ligència artificial anomenada processament del llenguatge natural. Aquest camp combina elements de lingüística, enginyeria informàtica, ciència cognitiva i estadística, entre d'altres. De fet, la pregunta més simple i típica de qualsevol esdeveniment social "i tu, a què et dediques?" sempre em porta molts maldecaps. Ho he intentat explicar moltes vegades. Tot i així, segons la meua àvia, quan li preguntaven "i de què treballa la seva néta?" sempre contestava que reparo ordinadors. El meu cosí no es creu cap de les meves explicacions enrevessades i afirma que, de fet, sóc una espia. I els meus pares pensen que faig alguna cosa de profit, però no saben ben bé què. De fet, el camp del processament del llenguatge es va limitar durant molts anys a cercles estrictament acadèmics, i només en els últims anys han aparegut feines com la meua.

Jo em vaig graduar en Traducció i Interpretació, i després vaig marxar al Regne Unit per fer un màster més especialitzat en què vaig aprendre a programar, estadística, bases de dades, etc. Actualment, sóc cap d'un equip d'investigadors, molts d'ells graduats en Enginyeria en Informàtica, Matemàtiques o Física, entre d'altres. La meua no és la típica història sobre si "o ets de ciències o ets de lletres"

I aquest, graduats i graduades, és el futur: enginyers informàtics que dissenyen robots que parlen i que han d'entendre de lingüística; historiadors que utilitzen algorismes matemàtics per desxifrar textos antics o científics que apliquen models computacionals del llenguatge a la investigació i desenvolupament de fàrmacs.

Per tant, avui, el missatge que us vull transmetre és la importància de ser oberts, flexibles; d'adaptar-vos i, sobretot, d'arriscar-vos i sortir de la zona de confort

durant la vida professional que teniu al davant. I us en donaré exemples a través de tres situacions de la meua pròpia experiència.

Per a la primera, hem de tornar enrere en el temps. A mi, sempre m'ha agradat qualsevol cosa relacionada amb les llengües. De petita, es veu que quan anàvem de vacances amb els meus pares al sud de França, em fixava en els rètols en francès i com pronunciar “*petit-déjeuner*”. Quan tenia set anys, vaig decidir que em faria gràcia aprendre alemany. I una de les activitats que trobava més divertides a l'escola era aprendre els verbs conjugats d'en Xuriguera. Però curiosament també m'agradaven i se'm donaven molt bé les matemàtiques, la física i la química, i de fet vaig decidir fer el batxillerat científic.

Quan va arribar l'hora de triar quin grau –en aquella època en dèiem “la carrera”– volia fer alguna cosa relacionada amb la llengua. Però en aquest país existeix una pressió social molt forta que si ets bon estudiant i se't donen bé les ciències, quina bestiesa anar i fer una carrera de lletres. De fet, vaig llegir que l'estudiant que aquest any ha tret la nota de selectivitat més alta a la comunitat de Madrid vol estudiar filologia clàssica, i es veu que ha rebut tot tipus de burles i crítiques a les xarxes socials.

Al final, vaig decidir estudiar Enginyeria Aeronàutica. I què va passar; doncs, que ho vaig acabar deixant i em vaig canviar a Traducció i Interpretació. Amb aquesta primera història us vull fer veure que, de vegades, us haureu d'arriscar, nedar a contra corrent i seguir trajectòries diferents a allò que molts pensen que és “el més normal”.

La segona situació de què us vull parlar és quan vaig decidir anar-me'n a l'estranger. Vaig tenir la gran sort de rebre una beca de La Caixa per anar a fer un màster a Edimburg durant un any. Anar-se'n a fora és, per definició, sortir de la zona de confort. El sistema d'ensenyament és diferent i quan era a classe amb companys que havien estudiat a Oxford o Cambridge, em feia molta por no estar a l'altura o escriure treballs en un anglès ridícul.

Després del màster, vaig aconseguir feina a Londres i, per tant, vaig decidir quedar-m'hi. Introduir-se en el món laboral d'un altre país és una aventura: navegar per sistemes administratius diferents, xocar culturalment a la feina, construir el teixit social des de zero o patir esdeveniments polítics com el Brexit. Moltes vegades ha sigut dur, però us puc dir que quan creus en tu mateix i perseveres, pots aconseguir moltes coses. Ara ja porto sis anys al Regne Unit i sóc cap d'un equip d'investigadors en una gran multinacional a Londres. Estic molt adaptada, tot i

que els meus companys britànics encara se'n riuen de la importància que dono a fer un bon àpat per dinar cada dia.

Us vull comentar un parell de coses que penso que són importants i que he après vivint a fora. Primer, que això d'aquí que tries una carrera i sembla que ja és de per vida és molt diferent al Regne Unit. Allà, hi ha moltíssima flexibilitat. Per a moltes feines, importa poc quin grau en concret vas estudiar, i moltes vegades t'animen que provis coses diferents.

Per exemple, tinc companys del meu màster que van fer un grau en humanitats i han acabat treballant en una *start-up* que combina intel·ligència artificial i música, o bé treballant en empreses farmacèutiques com AstraZeneca. I també tinc companys que havien fet un grau en enginyeria i els va agradar tant l'element lingüístic que han acabat a Google o Amazon coordinant projectes lingüístics per a assistents virtuals com l'Alexa. Per tant, no tingueu mai por a explorar i combinar àrees diferents.

La segona cosa que he après és que, graduats i graduades, estigueu molt agraïts per l'ensenyança que us ha donat la Pompeu, una universitat pública d'on surts amb coneixements i competències molt sòlids. A mi, em va donar una base amb la qual he pogut anar pel món amb el cap ben alt i, a diferència de molts dels meus companys britànics, sense haver-me d'endeutar i pagar pels estudis durant els pròxims vint anys.

I, finalment, acabaré amb l'última situació que us vull explicar avui. Fins fa més o menys un any, havia treballat com a científica de dades especialitzada en el processament del llenguatge. És una feina molt tècnica, on bàsicament utilitzes un llenguatge de programació per construir models computacionals que processen el llenguatge de diverses maneres.

Normalment, treballes en un projecte determinat i formes part d'un equip on hi ha altra gent especialitzada en diverses àrees, com el disseny d'interfícies d'usuari, un *product manager*, desenvolupadors de *software*, etc. De fet, quan va començar la pandèmia i tots vam començar a teletreballar, és una feina que es pot fer molt bé des de casa, amb una trucada al dia amb el teu equip i la resta programant.

Però al mig de la pandèmia hi va haver una reestructuració interna a l'empresa on treballa i em van oferir la possibilitat de convertir-me en la cap d'equip. Vaig decidir arriscar-me i dir que sí, tot i que tenia molts dubtes. Imagineu-vos, de cop i volta haig de fer coses com contractar gent nova o acomiadar personal, que és

pitjor. M'haig d'encarregar de pressupostos, de tenir projectes, de recursos humans... I, en general, assegurar-me que l'equip funcioni, tots fent teletreball. Tinc investigadors a Anglaterra, als Països Baixos i a l'Índia, entre d'altres, on durant la pandèmia hi va haver onades de covid en diferents moments, diferents restriccions, i havia d'estar pendent de tots els meus companys.

Us podeu imaginar que moltes vegades vaig tenir la sensació que no sabia el que em feia. I us ho explico perquè recordeu que tenir aquesta sensació és molt normal i durant la vostra vida laboral segur que us hi trobareu. Potser heu sentit a parlar de la síndrome de l'impostor, quan sents que no estàs a l'altura, que no et mereixes el que has aconseguit i que en algun moment algú se n'adonarà. A més, això sembla que ens afecta més sovint a les dones.

En general, durant els tres o quatre anys d'estudis universitaris tens un pla en concret, saps quan tindràs certs exàmens i quin temari caurà. Però quan entreu al món laboral o fins i tot si decideu fer un doctorat i quedar-vos en el món acadèmic, moltes vegades us trobareu davant de situacions en què no sabreu el que us feu.

I aquest és el meu últim consell d'avui: sapiguen adaptar-vos. No us estanqueu mai, penseu en noves idees per resoldre problemes, continueu aprenent –el que en anglès es coneix com a *learner mindset*– i, sobretot, que allò desconegut o difícil no us tiri enrere. Al final, n'aprendreu i tirareu endavant.

Graduats i graduades, us he explicat la meva història avui perquè us adoneu de la importància d'arriscar-vos i d'adaptar-vos a les situacions amb què us trobareu. Perquè veieu que és bo tenir una ment oberta i no veure el món només en blanc o negre.

Us espera un camí molt emocionant pel davant, amb infinites possibilitats. I tot i que de vegades sembla que el món és pessimista, hi ha un munt de recerca i innovació molt apassionant de la qual podreu formar part. I sobretot, tal com diu el títol de la meva lliçó, no us oblideu mai de pensar, creure, somiar i atrevir-vos.

Moltes felicitats i molta sort.

